

Ympäristöministeriö
kirjaamo@ym.fi
diaarinumero: VN/538/2019

HALLITUKSEN ESITYSLUONNOS EDUSKUNNALLE JÄTELAIN JA ERÄIDEN MUIDEN LAKIEN MUUTTAMISESTA

JOHDANTO

Ympäristöministeriö on asettanut lausunnolle jätelainmuutosesityksen. Lain keskeisenä sisältönä on poistaa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus ja siirtää järjestämisen kokonaisvastuu kunnille, kuntien omistamille jäteyhtiöille. Muutosta perustellaan valtakunnallisen kierrätysasteen nostamisella ja jätehuollon vastualueiden selkiyttämällä. Jätelain muutosta perustellaan myös yhdenmukaistamisella EU-määräysten mukaisesti.

Näkemyksemme mukaan väitteet uuden jätelain muutostarpeen perusteluista ovat kuitenkin puutteellisia ja virheellisiä. Lakimuutoksen astuessa voimaan, sen aiheuttamia haittavaikutuksia on julkisuudessa vähätelty ja sivuutettu. Jätehuollonkuljetusten kunnallistaminen ei pelasta kierrätystavoitteita eikä tuota selkeämpää raportointia. Vaihtoehtoisia toteutusmahdollisuuksia on joko sivuutettu tai niitä ei ole esitetty. Haluamme tuoda tällä lausunnolla esille, kahtena ympäristöalan perheyrittystä jatkavana henkilönä, jätelain haittavaikutuksia ja sen mukanaan tuomia muutoksia, jotka ovat alueellisesti hyvin negatiivisia.

KIINTEISTÖN HALTIJAN JÄRJESTÄMÄ KULJETUSMALLI TULEE SÄILYTTÄÄ EHDOTTOMASTI JÄTELAISSA KAIKISSA JÄTEJAKEISSA

Jos kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetusmalli poistetaan laista, se poistaa myös kuntien päätösvallan siitä kumpi malli kuntaan paremmin sopii. Se olisi takaisku kuntien määräämisoikeudelle. Jätteenkuljetusten *kunnallistaminen* kaventaa paljon monia vuosikymmeniä kasvaneiden ja kehittyneiden yritysten toimintamallia. Yrittäjät ovat tehneet työtä ja kehittäneet yrityksiään ja kierrätysmalleja asiakkaiden ja ympäristön paineesta, kierrätyksen edistämiseksi. EU: lainsäädäntö ei ota kantaa jätteenkuljetusjärjestelmään. Esitetyn jätelain keinoilla kierrätystavoitteita ei edistetä tai saavuteta.

Suomessa on, selvitysten mukaan, saavutettu jo kaikki kierrätystavoitteet. Näiden tavoitteiden täytyminen on pitkälti yritysten ja yrittäjien ansiot. Esimerkiksi kotitalouksien muovipakkaustenkeräys suoraan kotitalouksilta on aloitettu yksityisen yrityksen ideasta ensimmäisenä Suomessa Punkaharjulla vuonna 2016. HSY teki ainoastaan koekeräystä. Moni kierrätystavoite on saavutettu koska yritykset ovat tarjonneet asiakkailleen vaihtoehtoja ja lajittelua. Kotitaloudet haluavat kierrättää kun heille annetaan siihen helppo, toimiva ja kustannustehokas mahdollisuus. Toimialalla kilpailemme juuri sillä, miten paljon pystymme kierrättämään asiakkaidemme jätteitä.

Lausunnoilla oleva jätelakiesitys lopettaisi liiketoiminnan sadoilta yrittäjiltä, jotka sukupolvelta toiselle ovat kehittäneet toimintaansa ja tehneet suuria investointeja luoden työpaikkoja ja alueellista elinvoimaa.

Nykypäivänä kuluttajien valintaoikeus tulisi säilyttää.

Kuluttajilla ja asiakkailta tulee säilyä valinnanvapaus ja valintaoikeus jätehuollon palveluissa.

Suurpää Oy

Suurpää Oy on vuonna 1966 perustettu ympäristöhuoltoalan perheyritys, joka palvelee Kymenlaakson ja osittain Etelä-Karjalan alueella. Yrityksen asiakkaisiin kuuluvat yksityisten kuluttajien lisäksi yrityksiä, julkisen sektorin toimijoita ja teollisuuslaitoksia. Palvelutuotantoon kuuluvat mm. säiliöautopalvelut ml. loka- ja viemärihuolto, jätehuolto, putkistojen kuvaukset/kuntokartoitukset ja suurtehoimuroinnit. Yritys työllistää noin 20 henkilöä läpi vuoden liikevaihdon ollessa keskimäärin 2,5 miljoonaa.

Suurpää On hoitanut kattavaa jätehuoltopalvelua Haminan, Virolahden, Miehikkälän (ja vuoteen 2012 asti entisen Ylämaan kunnan) -alueella. Näistä pisimpään Virolahden alueella, jossa loppujätettä on kerätty jo 80-luvulta asti. Kyseiset kunnat ovat olleet kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa koko tämän ajanjakson. Pelkästään eteläisen Kymenlaakson alueella toimii keskimäärin 5 keskenään kilpailevaa yritystä, joissa työllistyy vuosittain useita kymmeniä paikkakuntalaisia työntekijöitä. Suurpään työntekijöistä yli puolet on kotoisin Virolahden ja Miehikkälän maaseutukunnista.

Suurpään keskeisimpään strategiaan kuuluu laadukas työnjälki, helppo saatavuus ja korkea asiantuntemus. Yrityksellä on hyvin vakiintunut asiakaskunta, joka ei ole juurikaan muuttunut vuosien saatossa. Yrityksestä on tästä syystä kasvanut vuoteen 2020 mennessä Virolahden kunnan kolmanneksi suurin yksityinen veronmaksaja. Suurpää Oy:n ostot alueelta olivat 2019 n. 900 000 €. Välilliset työllisyysvaikutukset n. 22 henkilötyövuotta.

Yritystoimintaa johdetaan kolmannessa sukupolvessa veljesten Juho 26 v. ja Olli 29 v. Suurpään toimesta.

Punkaharju Kuljetus Muhonen Oy

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy on vuonna 1978 perustettu ympäristöalan perheyritys, jonka toiminta-alueita ovat Savonlinnan seutukunta ja Etelä-Karjalan pohjoiset alueet. Yrityksen asiakkaita ovat kotitaloudet, yritykset, julkinen sektori ja teollisuuslaitokset. Palveluihimme kuuluvat kokonaisvaltainen ympäristöhuolto; jätehuolto, loka- ja viemärihuolto, erilaiset kuljetukset, suurtehoimurointi, wc-vuokraukset ja nosturipalvelut.

Yrityksellämme on jätteenlajittelulaitos Savonlinnan Punkaharjulla, joka toimii samalla useamman tuottajayhteisön terminaalina.

Yrityksemme työllistää 20 henkilöä ja liikevaihto on n. 2,7 miljoonaa. Punkaharjun Kuljetus Muhosen ostot alueelta olivat 2019 n. 860 000 €. Välilliset työllisyysvaikutukset n. 16 henkilötyövuotta.

Olemme kehittäneet jätehuoltoa ja kierrätystä Savonlinnan seudulla koko yrityksemme historian ajan. Savonlinnassa toimii kiinteistön haltijanjätteenkuljetus, joka on kaupungin päätöksissä todettu parhaiten sopivaksi ja alueella toimivaksi malliksi. Olemme kaupungin ympäristöpäällikön kanssa yhteistyössä myös hakeneet laajennettua ympäristölupaa jotta voimme kehittää jätteenkäsittelypalvelujamme joista kaupunkikin hyötyy.

Yrityksellämme on vakiintunut asiakaskunta, koska olemme jatkuvasti kehittäneet jätehuoltoa ja etsineet edullisimpia sekä ympäristöystävällisempiä keinoja asiakkaiden parhaaksi. Tällä hetkellä yritystoimintaa johdetaan toisessa sukupolvessa Laura Muhosen 36 v ja Janne Muhosen 38 v. toimesta.

Meillä on erilliskerätty biojätettä kohta 20 vuotta. Meillä on biokimppoja ja korttelikeräyskimppoja käytössä. Ne säästävät kuluttajien kustannuksia ja kuormittavat vähemmän ympäristöä. Täällä maaseutukunnassa erilaiset jätekimppajärjestelyt ovat olleet arkea jo pitkään.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus

Kiinteistön haltijan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistön omistaja on vastuussa oman kiinteistönsä jätehuollon järjestämisestä. Jätteenkuljetusyrityksen veloitteeksi jää jätelain velvoittamana raportoida kuljettamistaan jätteistä kunnan jätehuoltoviranomaiselle määräajoin.

Kyseinen jätteenkuljetusmalli on pienyrityksille ystävällinen, koska yritys pystyy suunnittelemaan ja tarjoamaan palveluitaan oman kapasiteettinsa mukaan. Vastaavasti kiinteistön haltijalla on mahdollisuus vaikuttaa oman jätehuoltonsa laatuun, palvelutasoon ja kustannuksiin. Kuljetustarjonnasta syntyy kilpailua, joka on kiistatta kuluttajan etu. Ns. heterogeeninen ja kilpailtu markkina luo homogeenista markkina useammin innovaatioita. Kuten Tilastokeskuksen taannoisesta tutkimuksesta (Tilastokeskus 2019) voidaan havaita, palvelu-tuoteinnovaatioiden tuottaminen on ollut lähes yksinomaan yritysten vastuulla.

Kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus toimii hyvin isoissa kaupungeissa ja haja-asutusseudulla, jossa mökkikiinteistöjen ja pitkien välimatkojen aiheuttamat haasteet vaativat toimiakseen aluekohtaista suunnittelua, jonka on oltava muodoltaan joustavaa, jotta asiakkaiden tarpeisiin kyetään vastaamaan.

Jätekuljetusyritykset tuntevat parhaiten alueen ja asukkaat kuntayhtiötä paremmin, joka ei toteuta keräystä ollenkaan.

Täytyy huomioida että kuljetuksen hinta on vain pieni osa kokonaishintaa, kuntayhtiöt päättävät suurimman osan kokonaishinnasta eli jätteenkäsittelymaksut.

Savonlinnan alueella on esimerkiksi 4 jätteenkuljetusyriystä jotka kehittävät kokoajan toimintaansa ja panostavat laatuun, koska niillä kilpaillaan hinnan lisäksi.

Yksityiset lajittelulaitokset turvaavat kierrätysmarkkinat Suomessa. Kiertotalous on tullut osaksi yhteiskuntaamme sekä arvojen. asenteiden ja elämänmuutoksien myötä. Ympäristöalan yrittäjät ovat suomessa edistäneet kiertotaloutta ja kiertotaloudesta saamme monelle alamme yritykselle kasvua.

Kunnan järjestämä jätteenkuljetus

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kiinteistönhaltijan vastuu siirtyy kunnan hoidettavaksi, jolloin kunta määrää kiinteistölle kuljetuksen ja sen hinnoittelun. Jätelain variaatioissa on esitetty, että tämä sisältäisi kaikki kuluttajan tuottamat jätteet, mukaan lukien lokakaivolietteet, romulavat ja mahdollisesti myös rakennusjätteet. Jätteenkeruun koordinointi ja raportointi toteutuu mallissa kuntayhtiön säännöstelemänä.

Tällä hetkellä esimerkiksi Savonlinnassa kuntayhtiö ei ota vastaan sekalaisia rakennusjätekuormia, koska heillä ei ole rakennusjätteen lajittelumahdollisuutta, siihen ei ole investoitu. Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy lajittelee Savonlinnan seudulla rakennusjätteestä hyöty- ja uusiokäyttöön 95 % ja vain 5 % menee jätteenpolttolaitokseen.

Suomen suurimpia kunnallisesti hallinnoituja alueita on mm. Helsinki, jossa kuljetusmallin parhaimmat puolet nousevat esiin vähentäen alueen liikennemääriä ja edesauttaen jätemäärien seurantaa alueittain. Mallista hyötyvät erityisesti suuret ja monikansalliset yritykset, koska urakka-alueet ja niiden kalustovaatimukset ovat usein liian suuria pienyrittäjille.

Kunnan järjestämässä jätteenkuljetuksessa kuluttaja saavuttaa suurimman hyötynsä kaupungissa, jossa hän on asunto-osakeyhtiön asukas, koska tällöin asukas vastaa jätekuluista vain välillisesti.

Monessa kunnan järjestämässä mallissa ei ole niin laajaa mahdollisuutta lajitella omalla kiinteistöllään kuin kiinteistön haltijan järjestämässä mallissa. Koska jätehuoltomääräykset eivät niitä edellytä.

Kunnat ovat vältelleet tiukennettujen ja myös muovia koskevien erilliskeräysveloitteiden asettamista. Kunnan järjestelmä on antanut luvan olla lajittelematta, ja tähän on jopa kannustettu jätteen polttoarvon ja polttokapasiteettiin tehtyjen sopimusten ylläpitämiseksi (Kunnallisen jäteyhtiön Savonlinnan Seudun Jätehuolto Oy:n toimitusjohtaja: ”Mielestäni kenenkään ei tarvitse potea huonoa omaatuntoa, jos laittaa muovia sekajätteen joukkoon.” - Itä-Savo 12.9.2019).

Yli puolet Suomen kunnista on päätöksillään halunnut valita ja pysyä kiinteistön haltijan järjestämässä kuljetusjärjestelmässä eikä siirtyä kunnan järjestämään kuljetusjärjestelmään.

Muutostarpeiden vääristynyt keskustelu

Jätelain muutosvaatimuksia on perusteltu mm. tehokkaammalla hiilijalanjäljellä, pienimmillä kustannuksilla, kierrätystavoitteiden saavuttamisella ja helpommin kilpaillulla markkinalla. Kuntalähtöistä mallia on lähes poikkeuksetta nostettu ylivoimaisesti parhaimmaksi toimintamalliksi tulevaisuuden Suomessa. Toimialaan perehtyneinä voimme todeta, että tämä väite pitää paikkansa, mutta vain tietyissä olosuhteissa. Kuntalähtöisen mallin hyödyt nousevat esiin pääkaupunkiseudulla ja Tampereen kaltaisissa kaupungeissa. Mutta esimerkiksi Lahdessa kiinteistön haltijan järjestämä jätteenkuljetus on katsottu parhaimmaksi vaihtoehdoksi.

Esimerkiksi Suomen Kiertovoima ”Kivon” sivuilla kunnan järjestelmästä jätteenkuljetuksesta mainitaan seuraavaa: ”Kunnan kilpailuttama jätteenkuljetus on edullista ja tasapuolista kaikille kuntalaisille. Kuljetushinnat ovat tutkitusti 20 – 40 prosenttia edullisemmat kuin kiinteistönhaltijan järjestämän kuljetuksen. Kunnan järjestämässä kuljetuksessa syntyy myös vähemmän raskasta liikennettä, kun jätteenkuljetukset hoidetaan keskitetysti. Näin jätteenkuljetuksen päästöt vähenevät 15 – 30 prosenttia. Kunnan kilpailutus tarjoaa uusille yrityksille aloitusmahdollisuuden, tehostaa kuljetusyritysten toimintaa ja mahdollistaa innovaatioiden käyttöönottoa, esimerkiksi biokaasu- ja hybridikuorma-autot. Pienetkin paikalliset yritykset pärjäävät keskitetyssä kilpailutuksessa, kun urakka-alueet suunnitellaan ja aikataulutetaan yrittäjien toimintaan sopiviksi. (KIVO 2020).

Vastaavasti Suomen Yrittäjien sivuilla kiinteistönhaltijan järjestämää jätteenkuljetusta kuvataan seuraavasti: Useissa kunnissa on ilmennyt pyrkimyksiä vaihtaa kiinteistönhaltijan jätteenkuljetusmalli kunnan järjestämään malliin. Taustalla ovat tavallisesti ristiriitaiset hintatiedot ja kuntapäätäjien väärä käsitys siitä, että kunnan järjestelmä olisi kiinteistön haltijan järjestelmää markkinalähtöisempi. Markkinoiden keskittyminen johtaa palvelun laadun heikkenemiseen ja hintojen nousuun, mikä lopulta näkyy kaikkien kuntalaisten kukkaroissa. Kiinnostus ja taloudelliset edellytykset teknologian kehittämiseen loppuisivat kunnan kilpailuttamassa mallissa, koska investointeja on vaikea tehdä lyhyeksi ajaksi. Pitkät työsuhteet, koska sopimusperusteisessa jätteenkuljetuksessa ei olla riippuvaisia siitä, voitetaanko kausittaiset yksittäiset kilpailutukset. Kunnan kilpailuttaman mallin käyttöönotto on heikentänyt yritysten toimintamahdollisuuksia ja jotkut yritykset ovat joutuneet luopumaan kokonaan yritystoiminnasta (Yrittäjät 2020).

Ristiriitaiset näkökannat ovat merkki siitä, että kuljetusjärjestelmän muutosvaikutuksia ei ole tutkittu tarpeeksi ja liikkeellä on paljon disinformaatiota. On kuitenkin kiistatonta todeta, että kunnallisen jätteenkeräykseen siirtyneissä kunnissa alalla toimivien yritysten määrä on selvästi vähentynyt ja joissain tapauksissa palvelun laatu ja hinnoittelu eivät ole kehittyneet

suotuisasti asiakkaan kannalta. Siksi nykyisessä keskustelussa tulisi nykyistä enemmän hyödyntää puolueetonta ja avointa tutkimustietoa ja myös pienten kuntien yksilöllisiä intressejä.

Ihmettelemme tätä esitystä erityisesti siitä syystä, että tänä päivänä yritystoimintaa tulisi tukea ja kannustaa valtion toimesta. Erilaisia tutkimuksia on tehty, mutta ei ainuttakaan selvitystä siitä, että pelkkä kiinteistön haltijan järjestämä kuljetusmalli olisi toiminnassa. Meidän mielestä tämäkin vaihtoehto tulisi selvittää.

Uuden jätelain vaikutukset Suurpää Oy:n ja Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n näkökulmasta

Mikäli uusi jätelaki astuu sellaisenaan voimaan, niin molempien yritysten kohdalla sen vaikutukset kohdistuisivat suoraan 4 henkilön työpaikkaan ja välillisesti 4 muuhun työntekijään, yhteensä siis 8 + 8 työntekijään. Liikevaihto laskisi nykyisestä vähintään kolmanneksen ja mikäli loka- ja lieteapuoli siirtyisi myös kunnan järjestämään malliin, niin tällöin puhutaan jopa liiketoiminnan puolittumisesta. Yrityksen verotulomenetyksiä kokisi myös yrityksen yritysten kotikunnat Virolahti ja Savonlinna.

Kuntavetoisen mallin joukkokilpailutusmalli on ristiriidassa Suurpää Oy:n ja Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n harjoittaman asiakaslähtöisen toiminnan kanssa, koska reitti- ja tyhjennyssuunnittelu siirtyisi kokonaan pois yrityksen vastuulta. Suurpään tällä hetkellä hoitamien kuntien jätehuollon joustavuus ja asiakasystävällisyys todennäköisesti kärsisi, kun jätehuollon asiakaspalvelu keksittyisi vain yhteen toimipisteeseen, jonka resurssien riittävyttä on vaikea ennakkoon arvioida. Asiakkaiden näkökulmasta lähin asiakaspalvelupiste siirtyisi pisimmillään nykyisestä 50 kilometristä (Hamina-Muurikkala), 83 kilometriin (Anjalankoski – Muurikkala).

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy:n liiketoiminnasta häviäisi kokonaan jätteenkuljetus. Savonlinnan seutu kuuluu Saimaan alueeseen ja tämänkin takia kunnallinen jätehuolto ei toimisi koska välimatkat ovat hurjia vesistön takia. Yritykset täällä ovat panostaneet lokeropakkauskeräykseen. Kuntavetoisessa mallissa kuljettajien vastuulle harvoin annetaan luottamus tai ajosuunnittelutehtäviä, jotka ovat osa yritysten omaa kuljettajien koulutusohjelmaa. Tällöin kuluttajat saavat asiointipalvelua myös suoraan jäteautoista. Yritykset kouluttavat henkilöstöä yritys kohtaaisesti ammattipätevyyskoulutuksissa ja panostavat henkilökunnan osaamisessa juuri siihen mitä kyseinen henkilö työssään tekee.

Myös kalustovaatimukset tulevilla kilpailutuksissa ovat pienelle yritykselle kohtuuttomia, koska suurten, monikansallisten yhtiöiden tapaan Suurpää ja Punkaharjun Kuljetus Muhonen ei pysty siirtämään kalustoaan toiseen urakkaan muualle, jos yritys häviää kilpailutuksen. Käytännössä yritysten kohdalla yritystoiminnan kannalta terveellisin vaihtoehto olisi jätteenkuljetuksesta luopuminen.

Vaihtoehtoisia kehityssuuntia kehittyvälle jätehuollolle

Näkisimme, että eri osapuolten välinen lobbaus on vääristänyt jätehuollon toimialan kehittämistä kokonaisuutena ja todelliset kehityskohteet on sivuutettu kokonaan. Esittäisimme uudesta jätelaista poiketen muutamia kehitysehdotuksia, joilla julkisuudessa esitetyt hyödyt ja tavoitteet saavutettaisiin ilman jätehuollon suuria muutoksia nykyisiä kuljetusväyliä hyödyntäen.

Jäteraportoinnin kehittäminen

Euroopan Unionin jätedirektiivi edellyttää mm. jäsenmailtaan yhdyskuntajätteen 55 prosentin kierrätystavoitteen saavuttamista vuoteen 2025 mennessä. Ympäristöministeriön tuottamassa selvityksessä esitettiin jätteen painoon perustuvaa veloitusmallia. Kyseisessä raportissa viitattiin kyseisen mallin käyttöönoton olevan osittain mahdotonta nykyisellä kaksitoimisella jätteenkuljetusmallilla. (Ympäristöministeriö 2019). Raportissa sivuutettiin kuitenkin valtaosin vuosittain tuotettavan jätemääräraportin sisältö, jonka toimitusvelvollisuus on määritelty Jätelaissa kohta 39 §.(Finlex). Raportin yksilöityä laatua tai muotoa ei ole laissa määritelty, joten tämän seurauksena raportin ylläpidosta vastaava alueen jätehuoltoviranomainen joutuu läpikäymään aineistoja, jotka eivät ole keskenään yhdenmukaisia aiheuttaen valtavan työmäärän vuosittain. Tämän raportoinnin yhdenmukaistaminen on yksi kunnan järjestämisen mainostettu hyöty, kun käytössä on vain yksi kuljetusjärjestelmä, mutta todellisuudessa sen kehittäminen ei ole tällä hetkellä lainsäädännöllisesti kenenkään vastuulla.

Yksi mahdollinen toteutustapa olisi yhdenmukaisen verkkopohjaisen raportointialustan luominen, jolla pystytään seuraamaan kertyviä jätemääriä nykyistä tehokkaammin. Alusta voitaisiin räätälöidä kuntakohtaisesti, jolloin jätevelvollisuuksien täyttymistä kyettäisiin seuraamaan kunnittain. Erityisesti pienkunnissa paikallisten yrittäjien ammattitaidon ja aluetuntemuksen hyödyntäminen vähentäisi raportoinnin viiveitä. Seurannan työmäärä vähenisi tällä tavoin.

Esimerkiksi tällä tavalla toteutettuna raportin muoto ja kattavuus ei ole riippuvainen yhdestä kuljetusurakoitsijasta ja ohjelmasta. Tällä mallilla jätteen kertymistä kyetään seuraamaan ilman keskitettyä jätehuoltoa. Yritykset voisivat raportoida suoraan kansalliseen järjestelmään

Jätehuoltomääräykset ja jätelajien nimet tulisi yhtenäistää Suomessa, tällä tavoin raportointi olisi helpompaa ja saisimme hyvän ja luotettavan jäteraportin.

Jätteenpolttolaitoksien sanktiomaksuja tulisi myös valvoa, jotta kunnalliset jäteyhtiöt eivät ohjaa kierrätysmateriaaleja polttoon

Ympäristöhyötyjen lisääminen

Kunnan järjestämään jätteenkuljetusmalliin siirryttäessä puhutaan usein siirtymästä ekologisena ja ympäristön kannalta parhaana ratkaisuna. Keskitetyillä asuinseudulla,

kuten suurkaupungeissa tämä pitää paikkaansa, mutta mielestämme pienemmät kaupungit ja haja-asutusseudut luetaan liian herkästi kaupungissa saavutettavien hyötyjen alle. Tuoreimmassa tapauksessa Lappeenrannassa paikallinen jäteyhtiö edellyttää seuraavassa kilpailutuksessaan kaasulla toimivia jäteautoja edellytyksenä alueurakan voittamiselle. (Etelä-Saimaa 2020). On sanomattakin selvää, että pienet yritykset eivät tule investoimaan uuteen kalustoon voittaakseen urakan pariaksi vuodeksi, joten kyseinen urakkakilpailutus on ennakkoon rajattu sopivaksi vain muutamille yrittäjille.

Itse kilpailutuksen tavoitteena oleva ympäristöystävällisyys on hyvä asia, mutta siinä sivuutetaan kokonaan jätteenkeruun suurin vähennystarve eli ajotarpeen vähentäminen. Pienissä ja keskisuurissa yrityksissä ajoista saatavan katteen suuruus riippuu toteutuvista kuluista. Tällöin ajourakoitsijat pyrkivät minimoimaan turhaa ajoa ja työtunteja pois ajoreiteiltään saavuttaakseen kilpailuetua. Vastaavaa ei ole havaittavissa kunnan hoitamassa jätteenkuljetuksessa, koska veloitusperusteet ovat erilaiset. Tästä syystä väitämmekin, että kuntaurakoissa saavutettavat päästövähennykset eivät kykene samaan tehokkuuteen, kun ensisijaisesti tarkalla ja erityisesti aluekohtaisella reittisuunnittelulla toteutetut ajot. Olemme vakaasti sitä mieltä, että kiinteistökohtaisessa mallissa saavutetaan ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja, koska niissä kaluston käyttöikä, aktiivisuus ja tehokkuus on suunniteltu suosimaan alueellista kestävyyttä.

Tulevaisuuden ennakoiminen

Jätelain muutoksia tehtäessä on otettava huomioon tulevaisuuden kehitys julkisessa taloudessa. Mikäli julkisen talouden uskotaan velkaantuvan tulevaisuudessa entisestään, niin mitkä ovat kuntien valmiudet ottaa vastuulleen nousevia kustannuksia? Elinkeinoelämän keskusliiton julkaisussa liiallisesti julkiselle toimelle keskitetyn kilpailun todettiin vääristävän markkinatilannetta. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2016). Mikäli jätehuollon toimialaa vääristetään koko maan laajuudelta, millä keinoin palveluiden tuottaminen pystytään turvaamaan nykyiselle tasolle?

Mielestämme jätelain esityksestä poiketen jätehuollon toimialan byrokratiaa tulisi purkaa ja kannustaa toimialaa kehittämään uusia innovatiivisia ratkaisuja jätemäärien uudelleen hyödyntämiseen ja kierrätykseen. Toimialan liiallinen sulkeminen tulee väistämättä johtamaan palveluiden heikentymiseen ja kustannusten nousuun, koska uusia palvelumuotoja ei kokeilla yhtä aktiivisesti ja uusien kokeilujen rahoitus sidotaan osaksi vallitsevaa taloustilannetta. Palveluiden ulkoistamisella ja edellä mainittujen raportointikeinojen kehittämisellä toimialalla on paremmat mahdollisuudet kehittyä tulevaisuudessa kustannustehokkaasti laatu- ja ympäristönäkökulmat huomioiden.

Loppusanat

Yritystoimintaan kuuluu mukautuminen ajan eteen tuomien esteiden mukaan. Omissa yrityksissämme on aina pyritty miettimään, olemmeko edelleen ajan hermolla vai onko aika ajanut meistä ohi. Vallitseva keskustelu jätelainmuutoksesta vaikuttaa sinänsä uudelta haasteelta, mutta perusteet, joilla tuo haaste on luotu, on mielestämme kestävä kehityksen vastainen.

Kahden toimintamallin järjestelmä on viimeisen kahden vuosikymmenen aikana tukenut toinen toistaan, sillä kumpikin toimiala on omaksunut alalle tulleita innovaatioita tasaiseen tahtiin. Väitämme, että nykyiset jätehuollon saavutukset perustuvat puhtaasti kummankin järjestelmän keskinäiselle kilpailulle, joka on mahdollistanut uusien kierrätysjakeiden keräyksen aggressiivisen kehittymisen.

Näkisimme, että yhden mallin toimintaan siirtyminen aiheuttaisi koko alan passivoitumista, kun varsinainen syy parantaa omaa toimintaa poistuisi kokonaan. Vastaavaa on nähty mm. Postin toiminnassa, jossa käytännössä täysin kilpailuvapaassa olevassa tilassa sijaitseva julkinen yhtiö on tasaiseen tahtiin nostanut kustannuksiaan samaan aikaan kun palvelut kuluttajille ovat heikentyneet. Logistiikan kilpailutukset eivät ole parantaneet palvelun laatua, koska konsernista on tullut rakenteellisesti liian iso muuttuakseen. Uskomme, että jätehuollon toimialalla on edessään samanlainen tulevaisuus.

Painotamme vielä, että harjoittamamme yksityinen toiminta on työllistänyt maaseudun asukkaita ja tuonut verotuloja pienkunnalle. Yksityisten asiakkaiden suora palveleminen on muodostunut meille osaksi päivittäistä rutiinia ja olemme valmiina tekemään töitä sen eteen, että pystymme turvaamaan toimialueemme palvelutarjonnan myös tulevaisuudessa niin alueellisten kuin valtiollisten vaatimusten edellyttämällä tavalla. Emme kuitenkaan näe, että nyt tarjottu vaihtoehto olisi pitkällä aikavälillä kenenkään etu, vaan yhteinen vahinko. Siksi toivoisimme, että toimialaa kehitettäisiin kummankin kuljetusmallin toimintaedellytykset huomioiden.

Olli Suurpää

Suurpää Oy

Laura Muhonen

Punkaharjun Kuljetus Muhonen Oy